

Hoe weet Donald Trump wat het volk wil?

President Trump, donderdag tijdens een persconferentie op het Witte Huis.
foto AP

De gevaren van de puur op eigenbelang gerichte, respectloze aanpak van president Trump, moeten niet worden onderschat, aldus Harry Hummels.

HARRY HUMMELS, HOOGLERAAR ETHIEK, ORGANISATIES EN SAMENLEVING AAN MAASTRICHT

De uitingen van de president horen thuis op de apenrots

Het zijn hoogtijdagen voor de ethiek. In Nederland struikelen ministers over een bonnetje van 5 miljoen en de gebrekkige informatie daarover. Ook het welzijnsdossier bevat scherpe ethische kanten over de waardigheid van het bestaan en de zorg voor ouderen. Maar dat valt in het niet bij de spierballen- en bulldozermoraal van de nieuwe Amerikaanse president.

Onder het motto 'America First' kreeg hij het voor elkaar om het recht van gevangenen op een menswaardige behandeling naar de prullenbak te verwijzen. Ook trad hij het respect voor de Sioux met voeten en schrapte EPA's inspanningen om Amerikanen te informeren over klimaatverandering (<https://www.epa.gov/climatechange> - zolang het nog kan). En tot slot worden burgers uit zeven landen geweerd uit de VS, al stak de rechter daar vooralsnog een stokje voor.

In alle gevallen ligt een vorm van ethisch egoïsme ten grondslag aan de besluiten. Trump zoekt zijn rechtvaardiging in de belangen van

het Amerikaanse volk. Na jaren van dominantie door een onwelgevallige, politieke elite, zijn nu de 'gewone' Amerikanen aan de beurt. Het is een spierballenmoraal, waarbij de president de geur van een politieke bodybuilder verspreidt.

Eigenlijk mogen Trumps interventies helemaal geen ethiek heten. Zijn uitingen horen thuis op de apenrots. Het is de moraal van de sterkste, zonder rationele onderbouwing. Om een ethiek te baseren op de idealen, waarden, behoeften en belangen van het volk, zal de president moeten rechtvaardigen dat zijn besluiten de wil van het volk representeren.

Maar wil het volk dat 'black site prisons' opnieuw worden ingezet om daar 'waterboardend' gevangenen te martelen? Wil het volk dat eeuwenoude begraafplaatsen van de Sioux worden ont-eerd door de aanleg van een nieuwe oliepijplijn? Wil het volk dat de toegang tot informatie wordt beperkt tot informatie die de overheid welgevallig is? En wil het volk zonder restricties migranten weren uit zeven moslimlanden?

Vooralsnog wijst niets erop dat de wil van het volk synchroon loopt met de besluiten van de president. Hij besluit bij decreet, om vervolgens luid te roepen dat hij daarmee het belang van het Amerikaanse volk dient.

Het antwoord is dat Trump een proces of een procedure ontbeert om vast te stellen wat het volk wil. De burger wordt niet geconsulteerd en heeft geen mogelijkheid te worden gehoord. Hoort de president bij uitzondering wel iets en zint hem dat niet, dan resulteert dat in een onderzoek naar onwelgevallige feiten, alternatieve feiten, regelrechte censuur en een stroom aan tweets.

Naast een spierballenmoraal is er sprake van een bulldozermoraal, die alles met de grond gelijk maakt

wat niet past in de visie van de president. De gevaren van de aanpak van Trump moeten niet worden onderschat. Dat geldt voor de Amerikaanse samenleving, de westerse samenwerking en de mondiale vrede en veiligheid.

Dat Trump daarbij bruuskeert is tenenkrommend, maar valt hooguit buiten de fatsoensnormen. Veel erger is dat een fundamenteel gebrek aan respect voor de rechten, belangen, waarden en idealen van een groot deel van de samenleving de verhoudingen binnen een samenleving en tussen samenlevingen op scherp zet.

Dat Trump controversiële besluiten neemt over martelen acht ik verwerpelijk, maar vanuit een puur utilistische ethiek is wel een argument te maken voor 'black site prisons' en 'water boarding' als - en alleen als - dat nodig is voor (de uitoefening van) het recht op zelfbescherming.

Kortom, er is een basis voor dialoog. Maar wie die basis vernietigt met een bulldozerbenadering past niet binnen de ethiek. Wie louter handelt op basis van economische belangen is cynisch en kent, zoals Oscar Wilde het ooit formuleerde, 'de prijs van alles en de waarde van niets'.

Wat bindt ons?

Ethiek gaat om de discussie over wat wij waardevol vinden in een samenleving. Wat boeit ons? Wat bindt ons? Wat brengt ons verder naar een menswaardig bestaan voor onszelf en voor de toekomstige generaties?

We staan pas aan het begin van wat een boeiend debat kan worden in de komende vier jaar.

foto ap